

Sygn. akt XIII U 4748/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSR del. Anna Przesmycka</i>
Protokolant:	<i>stażysta Michał Szmajser</i>

po rozpoznaniu w dniu 12 lutego 2018 r. w Warszawie
na rozprawie sprawy J. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) w W.
o emeryturę pomostową
na skutek odwołania J. R.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) w W.
z dnia 17 sierpnia 2017 r. nr (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt XIII U 4748/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 sierpnia 2017 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) w W. odmówił J. R. prawa do emerytury pomostowej.

W uzasadnieniu swojego stanowiska, powołując się na przepisy ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, organ rentowy wyjaśnił, że J. R. nie udowodnił piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych oraz nie udowodnił rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą. Tym samym J. R. nie spełnił przesłanek uzyskania emerytury pomostowej wynikających z art. 4 w zw. z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Organ rentowy podał ponadto, że nie zaliczył do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia J. R. od dnia 12 maja 1980 r. do dnia 31 grudnia 2008 r., ponieważ pracodawca nie potwierdził, że w wyżej wymienionym okresie ubezpieczony wykonywał prace wskazane w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył J. R., wnosząc o jej zmianę.

W uzasadnieniu odwołania J. R. wskazał, że nie zgadza się z uzasadnieniem decyzji organu rentowego. Zaznaczył, że pracował w warunkach szczególnych nieprzerwanie od dnia 12 maja 1980 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. a jego stanowisko pracy jest wymienione w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Podniósł ponadto, że do czasu wprowadzenia

w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jego staż pracy wynosił ponad 18 lat, czyli więcej niż wymagany okres pracy dający prawo do wcześniejszej emerytury lub emerytury pomostowej. Podał również, że jego praca w warunkach szczególnych została przerwana w dniu 31 grudnia 2008 r. w związku z likwidacją zakładu pracy i wygaszaniem produkcji, czyli z przyczyn niezależnych ode niego. W ocenie odwołującego powyższe fakty kwalifikują go do nabycia prawa do emerytury pomostowej, a odebranie mu tego prawa należy traktować jako działanie prawa wstecz. (odwołanie k. 2-3)

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, wskazując, że zaskarżona decyzja jest prawnie i faktycznie uzasadniona.

W uzasadnieniu organ rentowy podał, że J. R. nie spełnia przesłanek do uzyskania emerytury pomostowej wymienionych w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. W ocenie organu rentowego J. R. nie przedłożył prawidłowo wypełnionych świadectw pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, ponieważ w załączonych świadectwach nie wskazano, aby praca wykonywana w latach 1980-2008 była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. (odpowiedź na odwołanie k. 7)

W toku rozprawy odwołujący oświadczył, że nie kwestionuje faktu, iż jego stanowisko pracy nie znalazło się w wykazie stanowisk pracy objętych ustawą o emeryturach pomostowych. (protokół rozprawy k. 17-18)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. R. urodził się w dniu (...) W okresie od dnia 12 maja 1980 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. był zatrudniony w (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.. (akta osobowe)

W okresie od dnia 12 maja 1980 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. J. R. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace polegające na wydobywaniu, produkcji i obróbce siarki oraz produkcji nieorganicznych i organicznych związków siarki na stanowisku ustawiacz procesów chemicznych, w tym jako operator procesów chemicznych przy produkcji luminoforów. Zatrudnienie we wskazanych wyżej warunkach odpowiada stanowisku wymienionemu w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.1983.8.43 z dnia 1983.02.18) – wykaz A, Dział IV poz. 2 załącznika do tego rozporządzenia oraz stanowisku wymienionemu w zarządzeniu nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz.Urz.MG.1985.1.1 z dnia 1985.06.29) – dział IV, poz. 2, pkt 13 załącznika do tego zarządzenia. (dowód: świadectwo pracy, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – k. 13 i nast. akt ZUS).

Zatrudnienie J. R. w (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. nie odpowiada żadnemu ze stanowisk wymienionych w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U.2017.664 t.j. z dnia 2017.03.29). (okoliczność bezsporne)

W dniu 4 kwietnia 2017 r. J. R. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wnioski o emeryturę w związku z zatrudnieniem w szczególnych warunkach. Decyzją z dnia 25 maja 2017 r. organ rentowy odmówił J. R. prawa do emerytury. W uzasadnieniu podał, że J. R. nie spełnia przesłanek do otrzymania emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ do dnia 1 stycznia 1999 r. nie został udowodniony wymagany okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat. J. R. nie odwołał się od powyższej decyzji. (decyzja z dnia 25 maja 2017 r. nr (...) – w aktach ZUS).

J. R. w dniu 7 lipca 2017 r. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o emeryturę pomostową. Decyzją z dnia 17 sierpnia 2017 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił mu prawa do emerytury pomostowej. (decyzja z dnia 17 sierpnia 2017 r., znak: (...) w aktach ZUS)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach organu rentowego, a nadto na podstawie akt osobowych z okresu zatrudnienia ubezpieczonego. Dowody z powyższych dokumentów Sąd uznał za wiarygodne i przekonujące, mając na uwadze, że strony nie kwestionowały ani ich wiarygodności, ani autentyczności.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie było zasadne i jako takie zasługiwało na oddalenie.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015 r., poz. 965 ze zm.) prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Natomiast na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Warunki do uzyskania emerytury pomostowej na podstawie art. 4 albo art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych powinny być spełnione łącznie.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. Natomiast zgodnie z art. 3 ust. 3 tej ustawy prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia

sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

W niniejszej sprawie odwołujący powoływał się na wykonywanie pracy w szczególnych warunkach w okresie od 12 maja 1980 r. do 31 grudnia 2008 r. W sprawie było zatem bezsporne, że J. R. po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał żadnej pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Oznacza to, że przy ocenie, czy J. R. nabył prawo do emerytury pomostowej należało brać pod uwagę cytowany wyżej art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ przepis ten, w odróżnieniu od art. 4 tej ustawy, umożliwia nabycie prawa do emerytury pomostowej również osobom, które po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywały pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy.

Odwołujący nie kwestionował faktu, że stanowisko, na którym był zatrudniony od dnia 21 maja 1980 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. nie znalazło się w wykazach prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze określonych w załącznikach nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Pomiędzy stronami sporna była jednak kwestia wykładni art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. Z treści odwołania wynika bowiem, że zdaniem odwołującego skoro od dnia 21 maja 1980 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. był zatrudniony w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (czego organ rentowy w niniejszej sprawie nie kwestionował), to należy uznać, że spełnia on również przesłanki do nabycia emerytury pomostowej, w tym wymagany okres pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 tej ustawy. Odwołujący twierdził przy tym, że w takich okolicznościach nieprzyznanie mu emerytury pomostowej należy traktować jako działanie prawa wstecz.

Przedstawione powyżej stanowisko odwołującego nie jest trafne. Brak jest podstaw prawnych do przyznania J. R. emerytury pomostowej w sytuacji gdy nie udowodnił on wymaganego okresu pracy w warunkach szczególnych lub w o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych – i to niezależnie od tego, czy ubezpieczony legitymuje się okresem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu poprzednio obowiązujących przepisów, w tym rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Sąd podziela w tym zakresie stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, LEX nr 1171289, w którym wskazano, że w świetle wykładni językowej art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w o szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po 1 stycznia 2009 r. W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy).

Analogiczne stanowisko zajął również między innymi Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie III AUA 1191/15 (LEX nr 1964968 - wyrok z dnia 29 grudnia 2015 r.), który wskazał, że ubezpieczony, którego dotychczasowy okres pracy nie jest okresem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych nie spełnia przesłanki określonej w art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Tym samym w świetle art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych przesłankę z art. 4 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych analizować należy przez pryzmat przepisów art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a zatem nie znajdując zastosowania przepisy dotychczasowe, do których odsyła przepis art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. przepisy rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w o szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.).

Podsumowując, należy stwierdzić, że J. R. nie spełnił warunku, o którym mowa w art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ w dniu wejścia w życie tej ustawy, to jest w dniu 1 stycznia 2009 r., nie miał wymaganego zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Przepis art. 4 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych znajdował w sprawie zastosowanie z mocy odesłania zawartego w art. 49 pkt 2 w zw. z art. 49 pkt 3 tej ustawy. Tym samym J. R. nie nabył prawa do emerytury pomostowej, gdyż zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej powstaje z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia tego prawa, a tych warunków odwołujący nie spełnił. Skoro J. R. nie spełnił jednego z wymaganych łącznie warunków do nabycia prawa do emerytury pomostowej, dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie ma znaczenia, czy spełnił on inne przesłanki wynikające z art. 49 w zw. z art. 4 omawianej ustawy.

Na marginesie warto zaznaczyć, że zgodność wykazu prac w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych nie została zakwestionowana przez Trybunał Konstytucyjny. W wyroku z dnia 3 marca 2011 r., K 23/09, OTK-A 2011/2/8, Trybunał Konstytucyjny wskazał, że ustawodawca wyszedł z założenia, iż emerytura pomostowa będzie przysługiwała osobom pracującym w najtrudniejszych warunkach, które nie mogą być usunięte przez pracodawcę żadnymi środkami profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej (zob. definicja pracy w szczególnych warunkach - art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych). Dlatego też w wykazie prac w szczególnych warunkach nie znalazły się prace, w wypadku których istnieje możliwość skutecznego zapobiegania trwałemu uszkodzeniu zdrowia pracownika. Ponadto w ustawie przyjęto inną konstrukcję określenia wykazów prac szczególnych. W okresie ponad 25 lat obowiązywania rozporządzenia zmiany gospodarcze, techniczne i technologiczne znacząco wpłynęły na warunki wykonywania niektórych rodzajów prac zawartych w tym wykazie. Prawo do emerytur pomostowych określone zostało przede wszystkim w relacji do rodzajów prac, natomiast prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wyznaczane było w relacji do wykazu stanowisk, ustalanych w poszczególnych zakładach przez uprawnione podmioty, zgodnie z rozporządzeniem z 1983 r. Celem takiego rozwiązania było wyeliminowanie sytuacji, gdzie formalnie zajmowane stanowisko nie odpowiadało rodzajowi wykonywanej pracy.

Z powyższego wyводу Trybunału Konstytucyjnego pośrednio wynika ratio legis uchwalenia ustawy o emeryturach pomostowych, którym było wprowadzenie szerszych ograniczeń w możliwości skorzystania z prawa do wcześniejszych świadczeń emerytalnych. Wobec tego należy uznać, że zmiana w zakresie wykazu prac warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dokonana ustawą o emeryturach pomostowych, ma swoje uzasadnienie celowościowe i nie może być traktowana jako działanie prawa wstecz. Skoro J. R. nie spełnia warunków do uzyskania emerytury pomostowej, to aby uzyskać świadczenie emerytalne w związku z pracą wykonywaną w szczególnych warunkach, musiał spełnić warunki do nabycia emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Tych warunków ubezpieczony jednak nie spełnił, ponieważ przed wejściem w życie powyższej ustawy przez odpowiednio długi czas nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach, o czym organ rentowy orzekł w decyzji z dnia 25 maja 2017 r. nr (...) (decyzja w aktach rentowych). J. R. obecnie nie przysługuje zatem prawo do wcześniejszego odejścia z rynku pracy w związku z uzyskaniem jakiegokolwiek świadczenia emerytalnego.

Z powyższych względów decyzja organu rentowego jest prawidłowa. Odwołanie należało zatem oddalić, o czym orzeczono na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Wobec powyższego, orzeczono jak na wstępie.

SSR del. Anna Przesmycka

ZARZĄDZENIE

-(...)

(...)